

SGK, Juridiikkapäivä
17.5.2019
Asianajaja, toimitusjohtaja
Jarmo Henriksson

Juridiikkapäivän aiheet

1. Golfosakkeiden rekisteröiminen osakasrekisteriin
2. Sähköiset osakekirjat ja arvo-osuusjärjestelmä
3. Omien osakkeiden vastaanotto
4. Golfosakkeiden "hämäräkaupat". Mitä yhtiö voi tehdä, kun osakkeen ostaja on perinnän ulottumattomissa oleva taho tai varaton henkilö?

Golfosakkeiden rekisteröiminen osakasrekisteriin

Osakasluettelo

- Osakasluettelo on osakeyhtiön hallituksen ylläpitämä rekisteri, johon kirjataan osakkeet ja osakkeenomistajat
- Aiemmin osakeyhtiön oli ylläpidettävä osakasluettelon lisäksi osakeluettelo
- Osakeluettelo on korvattu osakasluettelolla 21.6.2017 voimaan tulleella lailla 349/2017, joten jatkossa osakeluettelon sijasta puhutaan osakasluettelosta
- Lakiuudistukseen ei liity siirtymäsäännöstä, jolla olisi annettu yhtiölle aikaa saattaa luettelonsa uuden lain mukaiseksi
- Vanhan osakeluettelon ja osakasluettelon on katsottu täyttävän yhdessä uuteen osakasluetteloon liittyvät vaatimukset
- Säännökset osakasluettelosta pääasiassa osakeyhtiölain 3 luvun 15-17 §:ssä

Osakasluettelon pakollisuus

- Kaikissa osakeyhtiöissä on ylläpidettävä osakasluettelo
- Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan osakeyhtiön osakasluettelo koskevat osittain omat säännöksensä
 - Hallituksen on pidettävä arvo-osuusjärjestelmään liitetystä osakkeista ja niiden omistajista arvo-osuustilikirjauksiin perustuvaa ajantasaista osakasluettelo
- Osakasluettelo on laadittava viivytyksettä yhtiön perustamisen jälkeen
- Osakasluettelon laatiminen ja päivittäminen kuuluvat hallituksen tehtäviin

Osakasluettelon sisältö

Osakasluettelossa on ilmoitettava

1. Osakkeenomistajan nimi ja osoite

- Yhtiöjärjestyksen määräyksellä osoitteen sijasta osakasluettelossa voidaan ilmoittaa osakkeenomistajan kotikunta ja syntymäaika
- Väestötietojärjestelmään asetetulla turvakiellolla voidaan edelleen rajoittaa henkilöstä luovutettavia tietoja annettavaksi vain viranomaiselle

2. Yksilöityjen osakkeiden ja osakekirjojen lukumäärä osakelajeittain

3. Osakkeiden (osakekirjojen) antamispäivä

4. Osakkeen laji sekä mahdolliset muut erot osakkeiden tuottamisessa oikeuksissa ja velvollisuuksissa, jos yhtiössä on erilajisia osakkeita

5. Osakekirjattomassa järjestelyssä osakasluettelo on merkittävä osaketta rasittava yhtiölle ilmoitettu pantti- tai muu vastaava oikeus

Osakasluettelon julkisuus

- Osakasluettelo on pidettävä jokaisen nähtävänä yhtiön pääkonttorissa
- Jokaisella on oikeus saada jäljennös osakasluettelosta tai sen osasta kulut korvattuaan
- Henkilö, joka tahallaan laiminlyö osakasluettelon pitämisen esillä osakeyhtiölain 3 luvun 15 §:n tai 17 §:n mukaisesti, syyllistyy osakeyhtiörikkomukseen
- Osakeyhtiörikkomukseen syyllistynyt on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *osakeyhtiörikkomuksesta* sakkoon

Osakasluettelon merkitys

- Käytännössä osakkeenomistaja saa merkinnällä osakasluetteloon osakkeenomistajan statuksen
- Toisaalta osakasluettelomerkintä ei tee henkilöstä osakkeenomistajaa, ellei hän tosiasiaassa myös ole kyseisen osakkeen omistaja eli osakasluettelomerkinnällä ei oikeutta luovaa vaikutusta
- Osallistuminen yhtiökokoukseen edellyttää, että osakkeenomistaja on merkittynä osakasluetteloon tai hän on ilmoittanut saantonsa yhtiölle ja esittänyt siitä luotettavan selvityksen
 - Koskee niin läsnäolo-, ääni- kuin puheoikeutta yhtiökokouksessa
- Osakekirja voidaan antaa vain osakasluetteloon merkitylle osakkeenomistajalle

Saannon merkitseminen osakasluetteloon

- Jos yhtiön osakkeita ei ole liitetty arvo-osuusjärjestelmään, osakkeen saajan yhtiölle ilmoittama saanto sekä muu osakasluetteloon merkittyä seikkaa koskeva yhtiölle ilmoitettu muutos on viivytyksettä merkittävä osakasluetteloon
- Merkinnät on päivättävä
- Ennen merkintää saannosta ja varainsiirtoveron suorittamisesta on esitettävä luotettava selvitys
- Osakkeen pätevä luovutus ei edellytä kauppakirjan tai vastaavan laatimista, eikä hallituskaan voi tämän vuoksi vaatia saantokirjan esittämistä luotettavaksi selvitykseksi
- Jos uusi osakkeenomistaja ei esitä saantokirjaa, hänen on esitettävä osakekirja, jossa on katkeamaton siirtosarja viimeksi merkitystä osakkeenomistajasta lähtien
- Mikäli hallituksella ei ole aihetta epäillä saannon luotettavuutta, riittää pelkkä kauppakirjan tai vastaavan vaatiminen

Saannon merkitseminen osakasluetteloon

- Hallitus ei saa perusteitta kieltäytyä merkinnän tekemisestä
- Jos osakkeeseen kohdistuu lunastusoikeus tai jos vaaditaan osakkeen hankkimista koskeva suostumus, merkintää ei kuitenkaan saa tehdä ennen kuin on selvinnyt, ettei lunastusoikeutta käytetä tai ennen kuin suostumus on annettu
- Jos osakkeen viimeinen luovutus on merkitty osakekirjaan tai väliaikaistodistukseen avoimella siirrolla, osakekirjaan tai väliaikaistodistukseen on kirjoitettava uuden osakkeenomistajan nimi ennen kuin saanto merkitään luetteloon
- Yhtiölle esitettyyn osakekirjaan tai väliaikaistodistukseen on kirjoitettava todistus osakasluetteloon merkitsemisestä ja sen päivämäärästä

Saannon merkitseminen osakasluetteloon

- Ostajalla ei ole velvollisuutta merkitä saantoaan osakasluetteloon
- Ainoastaan ostaja voi vaatia saannon merkitsemistä osakasluetteloon
- Myyjällä ei ole oikeutta vaatia saannon merkitsemistä
- Myyjä voi kuitenkin vaatia merkintää, jonka mukaan hän ei ole enää osakkeen omistaja
- Tässä tapauksessa myyjän on esitettävä luotettava selvitys, että hänen omistuksensa on päättynyt
- Luotettavana selvityksenä voidaan vaatia kauppakirjan tai vastaavan esittämistä
- Tämän jälkeen yhtiön on pakko kirjata osakasluetteloon merkintä, jonka mukaan osakasluetteloon merkitty osakkeenomistaja ei enää omista osaketta

Sähköiset osakekirjat ja arvo- osuusjärjestelmä

Osakasluettelo, sähköinen osakerekisteri ja arvo-osuusjärjestelmä

- Perinteisesti yhtiöillä on ollut käytössä paperiset osakekirjat ja osakasluettelo, aiemmin myös osakeluettelo
- Sittemmin käyttöön on tullut erityisesti listayhtiöiden suosima arvo-osuusjärjestelmä
- Arvo-osuusjärjestelmä on kuitenkin vain yksi sähköinen osakerekisteri
- Yhtiöllä voi olla myös muunlaisia sähköisiä osakerekistereitä ja sähköisiä osakekirjoja
- Ainoastaan arvo-osuusjärjestelmän asemasta ja ylläpidosta on säädetty erikseen lailla
- Sähköisten osakekirjojen ylläpito vertautuu tilanteeseen, jossa osakekirjoja ei ole annettu osakkeenomistajille laisinkaan

Arvo-osuusjärjestelmä

Arvo-osuusjärjestelmä

- Arvo-osuudella tarkoitetaan sellaista arvopaperimarkkinalain 2:1:n mukaista osaketta tai muuta oikeutta taikka sijoituspalvelulain 1:14:ssä tarkoitettua rahoitusvälinettä, joka on liitetty arvo-osuusjärjestelmään
- Arvo-osuusjärjestelmä on tietojärjestelmäkokonaisuus, joka muodostuu arvo-osuustileistä ja niille kirjattujen arvo-osuuksien omistajien luetteloista
- Kirjaamisjärjestelmää ylläpitää kansallinen arvopaperikeskus Euroclear Finland
- Eräänlainen sähköinen osakerekisteri, joka on erikseen säännelty laissa
- Tarkoitettu yhtiöille, joissa on paljon osakkeenomistajia ja jonka osakkeet yleensä ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, mutta liittyminen arvo-osuusjärjestelmään on mahdollista mille tahansa yhtiölle
- Järjestelmän tavoitteena on tehostaa arvopapereiden vaihdantakelpoisuutta

Arvo-osuusjärjestelmä

- Järjestelmässä arvopaperit on korvattu arvo-osuustileille tehtävillä kirjauksilla, arvo-osuuksilla
- Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvilla yhtiöillä ei ole mahdollisuutta antaa osakekirjoja tai muitakaan arvopaperiluonteisia todistuksia
- Myös arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osakkeenomistajat on kirjattava osakasluetteloon

Arvo-osuusjärjestelmän sääntely

- Säädetään osakeyhtiölain 3 luvussa pääasiallisesti
- Yksityiskohtaiset säännökset laissa arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä laissa arvo-osuustileistä
 - Sääntely koskee muun muassa organisatorisia seikkoja, vakuusrahastoja sekä järjestelmän osapuolten salassapitovelvoitteita
- Arvo-osuusjärjestelmään kuuluviin yhtiöihin sovelletaan pääsääntöisesti samoja säännöksiä kuin muihinkin yhtiöihin
- Joitakin poikkeuksia suhteessa muiden yhtiöiden sääntelyyn
 - Yhtiökokoukseen osallistumisoikeus määräytyy yhtiökokouksen täsmäytyspäivän (kahdeksan arkipäivää ennen yhtiökokousta) osakkeenomistuksen eikä yhtiökokouksen ajankohdan osakkeenomistuksen perusteella
 - Arvo-osuusjärjestelmässä olevien yhtiöiden osakkeiden vaihtotilanteet (esim. yhtiön sulautuminen ja osakkeiden yhdistäminen) tapahtuvat arvo-osuustileittäin eikä osakkeenomistajakohtaisesti

Siirtyminen arvo-osuusjärjestelmään

- Siirtyminen järjestelmään tarkoittaa, että yhtiö luopuu mahdollisesti jo annetuista fyysisistä osakekirjoista, eikä se voi enää antaa fyysisiä osakkeita
- Yhtiön on liitettävä kaikki osakkeet arvo-osuusjärjestelmään
 - Oikeuskirjallisuuden mukaan arvo-osuusjärjestelmään voidaan liittää myös vain tiettyyn osakelajiin kuuluvat osakkeet
- Yhtiön osakkeiden kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmään säädetään yhtiöjärjestyksessä, eikä siten pelkkä hallituksen tai toimitusjohtajan päätös riitä
- Liittyminen arvo-osuusjärjestelmään vaatii siten yhtiöjärjestyksen muuttamista, jos yhtiö on jo perustettu
- Arvo-osuusjärjestelmään liittymistä koskeva päätös on normaali yhtiöjärjestyksen muuttamista koskeva päätös, joka tehdään määräenemmistöllä
- Yhtiöjärjestyksen muutos on ilmoitettava Patentti- ja rekisterihallitukselle

Siirtyminen arvo-osuusjärjestelmään

- Yhtiön on mahdollista valita eri liikkeeseenlaskuille eri arvopaperikeskus eikä eri osakelajien eri arvo-osuusjärjestelmiin ole estettä
 - Jopa samaan osakelajiin kuuluvat osakkeet on mahdollista, vaikkakin hankalaa, liittää eri arvo-osuusjärjestelmiin
- Yhtiökokouksen päätöksessä yhtiöjärjestyksen muuttamisesta on määrättävä aika, jonka kuluessa osakkeet liitetään arvo-osuusjärjestelmään (*ilmoittautumisaika*) tai poistetaan arvo-osuusjärjestelmästä, tai valtuutettava hallitus päättämään siitä
- Vaihtoehtoisesti yhtiökokous voi valtuuttaa hallituksen päättämään ilmoittautumisajankohdasta päättäessään yhtiöjärjestyksen muutoksesta
- Ilmoittautumisaikaa ei voida määrätä kohtuuttoman lyhyeksi yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisesti
 - Aika voi olla alle kolme kuukautta, jos ilmoittautumisaika määrätään alkamaan päätöksen ilmoittamisen ajankohtaa myöhemmästä ajankohdasta

Siirtyminen arvo-osuusjärjestelmään

- Liittämistä tai poistamista ja niiden ajankohtaa koskeva päätös on ilmoitettava rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallitukselle viivytyksettä
- Arvo-osuusjärjestelmään siirtyminen voi alkaa vasta, kun liittämispäätös ja ilmoittautumisaika on rekisteröity
- Yhtiön on avattava arvo-osuusjärjestelmään kirjaamattomia osakkeita varten yhteistili niiden osakkeenomistajien lukuun, joiden oikeuden kirjaamista arvo-osuusjärjestelmään ei ole ilmoittautumisajan kuluessa vaadittu

Osakkeiden poistaminen arvo-osuusjärjestelmästä

- Osakkeiden poistaminen arvo-osuusjärjestelmästä tapahtuu samalla tavalla kuin osakkeiden liittäminen arvo-osuusjärjestelmään
- Päätös tehdään muuttamalla yhtiöjärjestyä
- Päätöksessä on määrättävä aika, jonka kuluessa osakkeet poistetaan arvo-osuusjärjestelmästä tai valtuutetaan hallitus päättämään asiasta
- Yhtiön on viimeistään kolme kuukautta ennen osakkeiden poistamista arvo-osuusjärjestelmästä ilmoitettava päätöksestä osakkeenomistajille
- Päätös ilmoitetaan rekisteröitäväksi viivytyksettä
- Osakkeiden poistaminen arvo-osuusjärjestelmästä ei automaattisesti tarkoita osakirjojen antamista, vaan kunkin osakkeenomistajan on erikseen pyydettävä osakekirjaa, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä

Päätöksestä ilmoittaminen

- Yhtiön on ilmoitettava arvo-osuusjärjestelmään liittämistä koskevasta päätöksestä osakkeenomistajille viimeistään kolme kuukautta ennen ilmoittautumisajan päättymistä
- Päätöksestä ei voi ilmoittaa ennen sen tekemistä
- Yhtiön on tällöin myös annettava ohjeet, kuinka osakkeenomistajan tai sen, jonka hallussa osakekirja on, täytyy menetellä saadakseen oikeuden osakkeeseen kirjatuksi arvo-osuustilille sekä miten osakkeeseen kohdistuvat muut oikeudet voidaan kirjata
- Ilmoitus on toimitettava siten kuin kutsu yhtiökokoukseen toimitetaan, ellei yhtiöjärjestyksessä säädetä toisin
- Ilmoitus on sen lisäksi lähetettävä kirjallisena jokaiselle osakkeenomistajalle, jonka nimi ja osoite ovat yhtiön tiedossa, ja julkaistava virallisessa lehdessä
- Ilmoitus ohjeineen on lähetettävä myös arvopaperikeskukselle ja arvopaperikeskuksen osapuolille

Osakkeenomistajan tehtävät

- Yhtiön on huolehdittava, että osakkeenomistaja voi vaatia oikeutensa kirjaamista arvopaperikeskuksen osapuolilta (laitos, keskuksena toimiva vastapuoli, selvitysosapuoli tai selvitysyhteisö), kun päätös osakkeiden kuulumisesta arvo-osuusjärjestelmään on rekisteröity ja ilmoittautumisaika on alkanut
- Tämän jälkeen osakkeenomistajalla on oikeus saada osaketta tarkoittava arvo-osuus kirjatuksi arvo-osuustililleen ja tulla merkityksi osakasluetteloon
- Kirjaamista voidaan vaatia ilmoittautumisajan kuluessa ja myöhemminkin
- Kirjaamisen on tapahduttava sellaisella arvopaperikeskuksen hyväksymällä tavalla, jossa jokaisen yhtiön osakasluetteloon merkityn osakkeen yhteys arvo-osuustilille tehtyyn kirjaukseen voidaan selvittää
- Osakkeenomistaja tekee valitsemansa tilinhoitajan, käytännössä pankin, kanssa sopimuksen nimissään olevan arvo-osuustilin avaamisesta

Osakkeenomistajan tehtävät

- Osakkeenomistajan on annettava selvitys omistusoikeudestaan
 - Selvitykseksi riittää yleensä kuuluminen osakasluetteloon
 - Joissakin tapauksissa vaatimuksena voi olla kirjaamista vaativaan henkilöön ulottuvan katkeamattoman siirtosarjan esittäminen
- Jos osakkeesta on annettu osakekirja, se on luovutettava arvopaperikeskuksen osapuolelle
 - Osapuolen on tehtävä osakekirjaan merkintä osakkeen liittämistä arvo-osuusjärjestelmään

Osakasluettelo arvo-osuusjärjestelmässä

- Osakasluettelossa on ilmoitettava
 1. Osakkeenomistajan tai hallintarekisteröinnin hoitajan nimi, henkilötunnus taikka muu yksilöintitunnus, yhteys-, maksu- ja verotustiedot
 - Hallintarekisteröinnin hoitajan eli osakkeen säilyttäjän nimi tarvitaan osakkeenomistajan nimen sijasta, jos osakkeita hallitaan välillisesti osakkeenomistajan lukuun
 - Hallintarekisteriin merkityt osakkeenomistajat eivät joudu avaamaan henkilökohtaista arvo-osuustiliä osakasluetteloon merkitsemistä varten, mikä muutoin on edellytyksenä osakasluetteloon merkitsemiselle
 2. Osakkeiden lukumäärä osakelajeittain sekä se arvopaperikeskuksen osapuoli, jonka hoidossa olevalle arvo-osuustilille osakkeet on kirjattu

Arvo-osuusjärjestelmään siirtymisen kustannukset

- Yhtiöjärjestyksen muutoksen ilmoittaminen Patentti- ja rekisterihallinnolle maksaa netissä 275 euroa tai paperisena 380 euroa
 - Ilmoitus tehtävä joko kerran tai kahdesti ilmoittautumisajan päättämistavasta riippuen
- Liittymismaksu 14.000 euroa
- Kuukausittaiset juoksevat kustannukset 4.700 – 4.860 euroa
- Kaikista osakkeisiin liittyvistä toimista erillinen maksu
 - Esimerkiksi osakkeiden siirto toiselle omistajalle 0,18 euroa/toimenpide

Osakeoikeudet arvo-osuusjärjestelmässä

- Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan osakkeen saajalla ei ole oikeutta käyttää osakkeenomistajalle yhtiössä kuuluvia oikeuksia ennen kuin hänet on merkitty 15 §:n 2 momentissa tarkoitettuun osakasluetteloon
- Osakeoikeuden menettäminen vaatii yhtiökokouksen päätöksen
 - Mahdollista, kun kirjaamista ei ole vaadittu arvopaperikeskuksen osapuolelta kymmenen vuoden kuluessa ilmoittautumisajan päättymisestä
- Osakeoikeuden menettäminen johtaa myös muiden osakkeeseen liittyvien oikeuksien menettämiseen

Sähköiset osakekirjat

Paperisen osakekirjan antaminen

- Hallitus voi antaa yhtiön osakkeista osakekirjat, jos osakkeita ei ole liitetty arvo-osuusjärjestelmään
- Osakekirjaa ei kuitenkaan saa antaa ennen kuin yhtiö ja osake on rekisteröity
- Osakekirja saadaan antaa vain osakasluettelon merkitylle osakkeenomistajalle
- Hallitus on edellytysten täytyessä velvollinen osakkeenomistajan pyynnöstä antamaan osakekirjat tämän osakkeista
- Jos osakkeeseen kohdistuu panttioikeus, ulosmittaus tai turvaamistoimenpide, osakekirjan hallinta luovutetaan pantinhaltijalle tai asianomaiselle ulosottoviranomaiselle

Osakekirjan sisältö

Osakekirjassa on oltava

1. Yhtiön toiminimi sekä yritys- ja yhteisötunnus
 2. Osakkeiden järjestysnumerot taikka osakkeiden lukumäärä ja osakekirjan järjestysnumero
 3. Osakkeiden laji, jos yhtiössä voi osakekirjaa annettaessa olla erilaisia osakkeita
 4. Maininta velvollisuudesta suorittaa erityisiä maksuja yhtiölle, muuntolausekkeesta, lunastuslausekkeesta ja suostumuslausekkeesta sekä hankkimis- tai lunastamisedhdesta, jos jostakin näistä on määräys yhtiöjärjestyksessä
- Osakekirja on päivättävä ja hallituksen tai hallituksen siihen valtuuttaman henkilön allekirjoitettava
 - Allekirjoitus saadaan painaa tai tehdä muulla siihen verrattavalla tavalla

Sähköiset osakekirjat

- Sähköisen osakekirjan käsite on lakea ja sillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi osakkeista luotua Excel-taulukkoa tai ulkopuolisen tahon ylläpitämää tietojärjestelmää, kuten osakepalvelut.fi/osakerekisteri ja www.innovatics.fi/osakkeet
- Kukaan yhtiön ulkopuolinen taho, esimerkiksi velkoja, ei voi vaatia yhtiötä antamaan osakekirjoja
- Osakekirjaan ei liity varsinaisia muutosäännöksiä
- Käytännössä muilla sähköisillä osakekirjoilla kuin arvo-osuusjärjestelmään kuuluvilla arvo-osuuksilla tarkoitetaan juridisesti tilannetta, jossa yhtiöllä ei ole käytössään paperisia osakekirjoja
- Arvo-osuusjärjestelmää koskeva sääntely ei ulotu muihin sähköisiin järjestelmiin

Sähköiset osakekirjat

- Sähköisten osakekirjojen käyttö ei poista velvollisuutta luoda ja ylläpitää osakasluettelo
- Toisaalta tietojärjestelmissä usein ylläpidetään osakeyhtiölain mukaisia rekistereitä, kuten osakasluettelo
- Yhtiössä, jossa osakkeiden vaihdanta on vähäistä, osakekirjoille ei ole useinkaan tarvetta
- Paperisten osakekirjojen puuttuminen ei sinänsä estä osakkeiden myymistä ja panttaamista
- Toisaalta osakekirjan hallinta tehostaa luovutuksensaajan tai pantinsaajan suojaamista luovuttajan tai pantinantajan seuraajia ja velkojia vastaan

Siirtyminen sähköisiin osakekirjoihin

- Päätös sähköisten osakekirjojen käyttämisestä tehdään yhtiökokouksessa
- Sähköisten osakekirjojen käyttäminen ei vaadi yhtiöjärjestyksen muutosta, ellei paperisten osakekirjojen käyttämisestä ole määrätty yhtiöjärjestyksessä, eli päätös voidaan tehdä enemmistöpäätöksenä
- Jos yhtiöjärjestystä on muutettava, päätös voidaan tehdä määräenemmistöllä yhtiökokouksessa
- Vanhat paperiset osakekirjat on syytä kerätä pois osakkeenomistajilta
- Jos uudet osakekirjat annetaan vaatimatta vanhoja takaisin, on olemassa vaara, että samoista osakkeista on liikkeellä kahdet osakekirjat
- Arvo-osuusjärjestelmää vastaavaa velvollisuutta paperisten osakekirjojen keräämiseen pois osakkeenomistajilta ei ole

Yhtiön velvollisuus toimittaa paperinen osakekirja

- Sähköisten osakekirjojen käyttöönotto ei poista yhtiön velvollisuutta toimittaa osakkeenomistajalle paperinen osakekirja tämän pyynnöstä
- Yhtiön hallituksen on toimitettava osakekirja osakkeenomistajalle tämän pyynnöstä yhtiön kulujen korvaamista vastaan, kunhan laissa säädetyt edellytykset osakekirjan antamiselle täyttyvät, riippumatta, onko yhtiön osakkeet sähköisessä muodossa

Paperiset osakekirjat ongelmana

- Mikäli osakekirja on hukassa, se kuoletetaan, hakemus käräjäoikeudelle
- Jos osakkeenomistajaan ei saada yhteyttä tai hän on tuntematon, hänen osakkeensa merkitään arvo-osuusjärjestelmää vastaavalla tavalla yhteiselle tilille
- Osakkeet eivät kuitenkaan palaudu yhtiölle kymmenen vuoden kuluessa, kuten arvo-osuusjärjestelmässä
- Uusille osakkeenomistajille ei anneta paperisia osakekirjoja ilman eri pyyntöä
- Patentti- ja rekisterihallituksen näkemyksen mukaan vanhat osakekirjat voi sähköisen kirjaamisen jälkeen tuhota, koska käytännössä niillä ei ole mitään arvoa
- Muutoksesta ei tarvitse tehdä ilmoitusta Patentti- ja rekisterihallitukselle

Sähköisiin osakekirjoihin siirtymisen kustannukset

- Mikäli sähköisiin osakekirjoihin siirtyminen vaatii yhtiöjärjestyksen muuttamista, Patentti- ja rekisterihallitukselle tehty ilmoitus maksaa netissä 275 euroa ja paperisena 380 euroa
- Ulkopuolisen tahon ylläpitämään tietojärjestelmään liittymisen kustannukset riippuvat palveluntarjoajasta
- Suuntaa antavasti siirtyminen sähköiseen osakejärjestelmään maksaa useita satoja euroja
 - Kustannus riippuu esimerkiksi palveluntarjoajan työmäärästä
- Kuukausittainen maksu riippuu osakkeiden määrästä
 - Muutaman kymmenen osakkaan yhtiössä kustannus on noin 50 euroa kuukaudessa
 - Yli tuhannen osakkeen yhtiössä useista sadoista euroista tuhanteen euroon

Omien osakkeiden vastaanotto

Miten yhtiölle voi tulla omia osakkeita

- Yhtiölle voi tulla omia osakkeita osakeyhtiölain 15 luvun 1 §:n mukaisesti hankkimalla, lunastamalla tai ottamalla pantiksi omia osakkeita
- Yhtiö voi vastaanottaa omia osakkeitaan myös vastikkeetta, osakeyhtiölain 15 luvun 2 §
- Ero hankkimisen/lunastuksen ja vastikkeettoman vastaanottamisen välillä on siinä, että menettelytapasäännökset ovat erilaiset

Hankkiminen/lunastaminen

- Hankkimisella tarkoitetaan osakeyhtiölaissa tilanteita, joissa osakkeenomistajat vapaaehtoisesti sopimuksen perusteella luovuttavat osakkeitaan yhtiölle
- Lunastamisella puolestaan tarkoitetaan osakkeiden ottamista osakkeenomistajilta pakolla
- Hankkiminen ja lunastaminen ovat varojen jakamista, joten noudatettavaksi tulevat osakeyhtiölain 13 luvun varojen jakamista koskevat säännökset:
 - Varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden
 - Hankkimis- ja lunastamispäätöksen täytyy perustua viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen, josta käy ilmi käytävissä oleva vapaan oman pääoman määrä

Hankkiminen/lunastaminen

- Jos yhtiö hankkii tai lunastaa omia osakkeitaan vastoin osakeyhtiölain säännöksiä, sovellettavaksi tulevat laitonta varojenjakoja koskevat säännökset
 1. Järjestely peruuntuu, jos osakkeenomistaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää hankinnan/lunastamisen tapahtuneen lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti
 2. Kysymys on osakeyhtiölain 25 luvun 1 §:n tarkoittamasta osakeyhtiöriikoksesta eli kysymys on tilanteesta, jossa yhtiön varoja jaetaan osakkeenomistajan tai velkojan suojaa loukaten, jolloin osakeyhtiöriikoksesta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi

Päätöksenteko

- Kun yhtiö hankkii omia osakkeitaan eli vapaaehtoisesti sopii osakkeenomistajan kanssa kaupoista, päätöksenteko edellyttää osakeyhtiölain 5 luvun 27 §:n tarkoittamaa määräenemmistöä
- Lunastaminen perustuu lähinnä yhtiöjärjestyksen määräyksiin, joten päätöksenteko pääsääntöisesti on lunastamistilanteessa annettu yhtiön hallitukselle

Yhtiöjärjestyksen muutos

- Yhtiöjärjestyksen muutos edellyttää aina osakeyhtiölain 5 luvun 27 §:n perusteella määräenemmistöpäätöstä eli päätös edellyttää hyväksytyksi tullakseen sitä, että sitä kannattaa vähintään 2/3 yhtiökokouksessa annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeita
- Osakeyhtiölain 5 luvun 29 §:n perusteella kaikilta osakkeenomistajilta on saatava suostumus yhtiöjärjestyksen muuttamiseen, kun hänen maksuvelvollisuuttaan yhtiötä kohtaan lisätään

Omien osakkeiden vastaanotto vastikkeetta

- Osakeyhtiölain 15 luvun 2 §:n 3-kohdan mukaan osakeyhtiölain 15 luvun säännöksiä hankkimisesta ja lunastamisesta ei sovelleta, kun yhtiö saa oman osakkeensa vastikkeetta
- Sama säännös koskee tilanteita, joissa yhtiö ostaa yhtiön saamisesta ulosmitatun oman osakkeensa huutokaupassa
- Lähtökohtaisesti hallituksella on katsottava olevan toimivalta omien osakkeiden vastikkeettomaan vastaanottoon
- Suositukseni kuitenkin on, että jos asiaa ei ratkaista yhtiöjärjestysmääräyksellä, hallitus hakee omien osakkeiden vastaanotolle yhtiökokouksen valtuutuksen
- Omien osakkeiden vastaanottopäätös voidaan tehdä enemmistöpäätöksellä

St. Laurence Golf Oy:n yhtiöjärjestyksen 19 §

”19 § Yhtiö voi vastaanottaa omia osakkeita vastikkeetta.

Osakkeen vastaanotto edellyttää, että vastaanotettavaan osakkeeseen ei kohdistu erääntyneitä vastikkeita tai muita maksurästejä ja että osakkeeseen kohdistuva rahoitusvastikeosuus on kokonaisuudessaan maksettu. Tässä kappaleessa asetetut edellytykset eivät koske konkurssipesiä tai varattomia kuolinpesiä.

Omia osakkeita voidaan ottaa vastaan vastikkeetta vuonna 2018 enintään viisikymmentä (50) kappaletta ja siitä eteenpäin enintään kymmenen (10) kappaletta kunakin kalenterivuonna. Osakkeet on tarjottava kirjallisesti yhtiön vastaanotettavaksi viimeistään kunkin kalenterivuoden syyskuun viimeiseen päivään mennessä. Jos osakkeita tarjotaan vastaanotettavaksi vuonna 2018 yli viisikymmentä (50) kappaletta siitä eteenpäin kunakin kalenterivuonna yli kymmenen (10) kappaletta, vastaanotettavien osakkeiden valinta tapahtuu arpomalla. Hallitus määrää tarkemmin omien osakkeiden vastaanotosta.”

Suur-Helsingin Golf Oy:n yhtiöjärjestyksen 15 §

”19 Omien osakkeiden vastaanotto

Yhtiö voi vastaanottaa omia osakkeita vastikkeetta.

Osakkeen vastaanotto edellyttää, että vastaanotettavaan osakkeeseen ei kohdistu eräänntyneitä vastikkeita tai muita maksurästejä. Tässä kappaleessa asetetut edellytykset eivät koske konkurssipesiä tai varattomia kuolinpesiä.

Omia osakkeita voidaan ottaa vastaan vastikkeetta enintään kolmekymmentä (30) kappaletta kunakin kalenterivuonna. Osakkeet on tarjottava kirjallisesti yhtiön vastaanotettavaksi viimeistään kunkin kalenterivuoden syyskuun viimeiseen päivään mennessä. Jos osakkeita tarjotaan vastaanotettavaksi enemmän kuin kunakin kalenterivuonna päätetty enimmäismäärä, vastaanotettavien osakkeiden valinta tapahtuu arpomalla. Hallitus määrää tarkemmin omien osakkeiden vastaanotosta. Osakkeiden vastaanotto voi tapahtua suunnattuna niin, että etusijalla ovat kuolin- ja konkurssipesien sekä terveydellisistä syistä pelikykynsä menettäneiden osakkeet.

Yhtiöllä voi olla yhtä aikaa hallussaan enintään 200 osaketta”

Omien osakkeiden vastaanotto vastikkeetta

- Molemmat yhtiöjärjestysmääräykset on rekisteröity

Edellytykset vastaanotolle St. Laurence Golf Oy

1. Vastaanotettavaan osakkeeseen ei kohdistu erääntyneitä vastikkeita tai muita rästejä
2. Osakkeeseen kohdistuva rahoitusvastikeosuus on kokonaisuudessaan maksettu,
3. Kohdan 2. edellytykset eivät koske konkurssipesiä ja varattomia kuolinpesiä
4. Vastaanotettavien osakkeiden lukumäärä on rajoitettu
5. Menettelytapasäännökset, jos osakkeita tarjotaan vastaanotettavaksi enemmän kuin yhtiö voi niitä vastaanottaa
6. Hallitukselle on annettu toimivalta määrätä osakkeiden vastaanotosta
 - Tulkinnanvaraista, milloin ko. kaltainen muutos edellyttää kaikkien osakkeenomistajien suostumusta
 - Ongelma syntyy siitä, että omia osakkeita vastaanottaessa vastikemaksuvelvollisten määrä vähenee ja tämä puolestaan aiheuttaa jäljelle jääville osakkeenomistajille mahdollisesti maksuvelvollisuuden lisääntymistä

Edellytykset vastaanotolle

- St. Laurence Golf Oy:n osalta Patentti- ja rekisterihallitus alun perin katsoi, että yhtiöjärjestyksen muutos olisi edellyttänyt kaikkien osakkeenomistajien suostumusta
- Kun Patentti- ja rekisterihallitukselle annettiin selvitys siitä, että näin ei tapahdu, muutos rekisteröitiin
- Suur-Helsingin Golf Oy:n osalta yhtiöjärjestysmääräys on pitkälti saman sisältöinen kuin St. Laurence Golf Oy:ssä, mutta erojakin on
- Merkittävin ero on siinä, että yhtiöjärjestyksessä todetaan, että vastaanotto voi tapahtua suunnattuna niin, että etusijalla ovat kuolin- ja konkurssipesien sekä terveydellisistä syistä pelikykynsä menettäneiden osakkeet

Yhtiöoikeudellinen yhdenvertaisuusperiaate

- Osakeyhtiölain 1 luvun 7 §:

”Yhdenvertaisuus

Kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja tai hallintoneuvosto ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella.”

- Lähtökohta on, että yhtiö ei voi tehdä päätöksiä sosiaalisin tai vastaavin perustein
- Patentti- ja rekisterihallitus on rekisteröinyt muutoksen, joka ei kuitenkaan välttämättä tarkoita sitä, että yhtiöjärjestysmääräys on osakeyhtiölain mukainen

Omien osakkeiden pitäminen, mitätöiminen ja luovutus

- OYL 15 luku 4 §

”Hankitut, lunastetut tai yhtiölle muulla tavalla tulleet omat osakkeet voidaan pitää yhtiöllä, mitätöidä tai luovuttaa edelleen.”

- OYL 15 luku 12 §

”Hallitus voi päättää mitätöidä yhtiön hallussa olevat omat osakkeet. Mitätöiminen on ilmoitettava rekisteröitäväksi viipymättä. Osakkeet on mitätöity, kun ilmoitus on rekisteröity.”

- Omien osakkeiden luovutus rinnastetaan OYL 9 luvun uusien osakkeiden antamiseen

Omien osakkeiden

- OYL 9 luku 2 §:

”Osakeannista päätetään yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen päätöksellä, jossa määrätään annettavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain, voidaan myös valtuuttaa hallitus päättämään osakeannista kokonaan tai joiltakin osin (osakeantivaltuutus). Osakeantivaltuutus on ilmoitettava rekisteröitäväksi ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluttua päätöksestä. Jollei valtuutuksessa määrätä toisin, se on voimassa toistaiseksi. Julkisessa osakeyhtiössä osakeantivaltuutus voi kuitenkin olla voimassa enintään viisi vuotta päätöksestä. Uusi osakeantivaltuutus kumoaa aikaisemman osakeantivaltuutuksen, jollei toisin päätetä.”

- Mikäli hallitus luovuttaa omia osakkeita ilman voimassa olevaa osakeantivaltuutusta (osakkeiden myyminen), luovutus tapahtuu joko ylittäen yhtiön edustajan toimivallan tai kelpoisuuden

Golfosakkeiden ”hämäräkaupat”. Mitä yhtiö voi tehdä, kun osakkeen ostaja on perinnän ulottumattomissa oleva taho tai varaton henkilö?

Golfosakkeiden hämäräkaupat

- Ongelma melko monessa yhtiössä
- Osake myydään varattomalle henkilölle tai yhtiölle tai ulkomaille Suomen ulosottoviranomaisen ulottumattomiin
- Tavoitteena, että osakkeenomistajan vastikkeenmaksuvelvollisuus lakkaa
- On huomattava, että osakkeenomistajan vastikkeenmaksuvelvollisuus lakkaa ainoastaan siltä osin kuin vastike tai muu maksu ei ole erääntynyt maksettavaksi
 - Mikäli vastike on erääntynyt maksettavaksi ennen kuin osake on myyty, vastikkeenmaksuvelvollisuus säilyy myyjällä ja yhtiö voi kohdistaa perintätoimet häneen
 - Vasta myyntipäivän jälkeen erääntyneet maksut tulevat ostajan maksettavaksi, eikä yhtiö voi periä näitä maksuja osakkeen myyjältä

Golfosakkeiden myyminen ulkomaille

- Suomen ulosottoviranomaisella ei ole toimivaltaa Suomen ulkopuolella
- Täytäntöönpanomenettelyyn sovelletaan sen valtion lakia, jossa täytäntöönpanoa haetaan
- Bryssel I –asetuksen perusteella velkoja voi suoraan hakea täytäntöönpanokelpoisen asiakirjan, kuten tuomioistuimen päätöksen, täytäntöönpanoa velallisen asuinvaltion ulosottoviranomaisilta
- Täytäntöönpanon hakijan on toimitettava kansalliselle ulosottoviranomaiselle virallinen ulkomaisen tuomion jäljennös sekä tuomion antaneen tuomioistuimen todistus, jossa vahvistetaan, että tuomio on täytäntöönpanokelpoinen
- Todistuksen tulee sisältää tiedot tuomiosta, tuomituista oikeudenkäyntikuluista ja koroista

Golfosakkeiden myyminen ulkomaille

- Periaatteessa vastikkeiden periminen ulkomailta on mahdollista, mutta työlästä ja kallista
- Menettely ja siinä onnistuminen riippuvat kohdemaasta
- Perintä vaatii juridista osaamista
- Jos suomalainen pakoilee ulkomaille, ulosottoviranomaisella ei välttämättä ole keinoja henkilön tavoittamiseen

Velallisen epärehellisyys

- Jos osakkeen ostaja on maksukyvytön, kysymys voi olla velallisen epärehellisyydestä
- Velallinen, joka
 1. hävittää omaisuuttaan,
 2. ilman hyväksyttävää syytä lahjoittaa tai muuten luovuttaa omaisuuttaan,
 3. siirtää omaisuuttaan ulkomaille saattaakseen sen velkojensa ulottumattomiin tai
 4. lisää perusteettomasti velvoitteitaanja siten aiheuttaa maksukyvyttömäksi tulemisensa tai oleellisesti pahentaa maksukyvyttömyyttään, on tuomittava *velallisen epärehellisyydestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi
- Maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan tuossa säännöksessä tilannetta, jossa velallinen ei pysty täyttämään erääntyneitä velvoitteitaan kohtuullisessa ajassa

Törkeä velallisen epärehellisyys

- Velallisen epärehellisyys voidaan tuomita myös törkeänä tekemuotona
- Jos velallisen epärehellisyydessä
 1. Tavoitellaan huomattavaa hyötyä,
 2. Aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa velkojille tai
 3. Rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti
- Ja velallisen epärehellisyys on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava *törkeästä velallisen epärehellisyydestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi

Maksukyvyttömän ostajan asema

- Golfosakkeen oston tapauksessa ostaja aiheuttaa maksukyvyttömäksi tulemisensa tai pahentaa maksukyvyttömyyttään tilanteesta riippuen lisäämällä velvoitteitaan perusteettomasti
- Kyse on ostajan kohdalla velallisen epärehellisydestä
- Vantaan KäO 5.1.2018 R 17/406 (ei lainvoimainen, haettu muutosta)
 - Vankeutta törkeästä velallisen epärehellisydestä 1 vuosi ja 8 kuukautta
 - Korvausvelvollisuus yhtiöille

Myyjän asema

- On mahdollista, että myyjä voitaisiin tuomita avunannosta velallisen epärehellisyyteen
- Joka ennen rikosta tai sen aikana neuvoin, toimin tai muilla tavoin tahallaan auttaa toista tahallisen rikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisessä, tuomitaan avunannosta rikokseen saman lainkohdan mukaan kuin tekijä
- Vaatimuksena tuomitsemiseen avunannosta on, että teko täyttää rikoksen ja tahallisuuden tunnusmerkit
- Jotta golfosakkeen myyntiä velalliselle voidaan arvioida avunantona velallisen epärehellisyyteen, ostajan on pitänyt syyllistyä velallisen epärehellisyyteen ja myyjän toimia tahallisesti tietoisena ostajan aikeista tai ainakin pitää niitä varsin todennäköisinä
- Ei tuomioita

KKO 2015:10 tausta

- A oli käyttänyt K Oy:ssä tosiasiallista määräysvaltaa ja ilman hyväksyttävää syytä luovuttanut yhtiön omaisuutta siirtämällä varoja yhtiön pankkitililtä yhtiössä työskennelleiden puolisonsa B:n ja poikansa, yhtiön ainoan osakkeenomistajan ja hallituksen jäsenen C:n pankkitileille
- A:n menettely oli aiheuttanut yhtiön maksukyvyttömäksi tulemisen ja oleellisesti pahentanut maksukyvyttömyyttä
- B ja C olivat suostuneet siihen, että A sai käyttää heidän tilejään
- Osalla tileille siirretyistä varoista oli maksettu A:lle, B:lle ja C:lle kuulunutta palkkaa
- Tapauksessa kysymys oli siitä, oliko B:n ja C:n menettelyssä kysymys avunannosta törkeään velallisen epärehellisyyteen ja täyttyikö heidän osaltaan avunantorikoksen edellyttämä tahallisuus
- Korkein oikeus arvioi B:n ja C:n syyllistyneen avunantoon törkeässä velallisen epärehellisyydessä

KKO 2015:10 perustelut

- Rikoslain 5 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan avunannosta tuomitaan se, joka ennen rikosta tai sen aikana neuvoin, toimin tai muilla tavoin tahallaan auttaa toista tahallisen rikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisessä
- Avunantona rangaistaan kaikkinaisen myötävaikuttaminen toisen henkilön tekijänä tekemään tahalliseen tekoon, jota ei ole katsottava rikoskumppanuudeksi tai yllytykseksi
- Avunannon ei tarvitse olla seurauksen syntymisen välttämätön edellytys, mutta sen tulee kuitenkin lisätä, edistää tai helpottaa seuraukseen johtaneen rikoksen tekemisen mahdollisuutta
- Edellytyksenä on, että avunantotoimi on lisännyt rikoksen toteutumisen todennäköisyyttä
- Avun antaminen voidaan toteuttaa myös laiminlyönnillä, jos laiminlyönti voidaan rinnastaa positiivisella toimella tapahtuvaan rikoksen täytäntöönpanon edistämiseen

KKO 2015:10 perustelut

- Rikoslain 3 luvun 6 §:n mukaan tekijä on aiheuttanut tunnusmerkistön mukaisen seurauksen tahallaan, jos hän on tarkoittanut aiheuttaa seurauksen taikka pitänyt seurauksen aiheutumista varmana tai varsin todennäköisenä
- Seuraus on aiheutettu tahallaan myös, jos tekijä on pitänyt sitä tarkoittamaansa seuraukseen varmasti liittyvänä
- Avunantajan tahallisuuden osalta vaaditaan hänen tietoisuuttaan tekijän teosta, omasta toiminnastaan ja oman toiminnan päätekoa edistävästä merkityksestä
- Avunantajan tulee pitää ainakin varsin todennäköisenä, että päärikos tehdään ja että sen tunnusmerkistöön kuuluvat tosiseikat toteutuvat

Suositus

- Ehdotan, että osakkeenomistajille lähetetään tiedote tai vastaava, jossa kerrotaan, että jos kauppa tehdään varattoman tahon kanssa, myyjä voi syyllistyä avunantorikokseen, josta voi pahimmillaan olla seurauksena vankeusrangaistus

SIVENIUS SUVANTO & CO

Kiitos!